

ביאור נשגב על החידה הסתומה בענין החוט המשולש קע"ו פסוקים בפרשת נשא, קע"ו פסוקים בתמניא אפי, קע"ו דפים במסכת בבא בתרא מבטלים קליפת אלוף צפ"ו

במלחמות של אומות העולם יבא להם כח מקליפה ראשונה של שבעים אומות, שהיא נקראת בשם זרעו של עשו, שהוא אלוף צפו בן בנו של עשו, ילמדנו בזה לבטלה על ידי התורה שהיא צוף דבש".

אלא שעדיין מוטלת עלינו חובת הביאור להבין ולהשכיל: א) מה כל כך מיוחד בכוחו הרע של "אלוף צפו", שמתוך כל י"א אלוף עשו אינו האלוף הראשון ולא האלוף האחרון, ועם כל זה דוקא הוא מייצג את קליפת עשו וכל אומות העולם הנלחמים כנגד ישראל. ב) צריך ביאור להבין מהי משמעות המספר קע"ו, שמצד הקליפה הוא הגימטריא של אלוף צפ"ו, ומצד הקדושה הוא מתבטל על ידי קע"ו פסוקים שתיקן דוד המלך במזמור קי"ט.

הגילוי הנפלא של המהר"ל בתמניא אפי ה' פעמים כ"ב אותיות התורה למעלה מן הטבע

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה, על פי מה שגילה לנו המהר"ל מפראג ב"נר מצוה" על חנוכה (דיבור המתחיל ולא היה בו להדליק אלא יום אחד) וכן ב"חידושי אגדות מהר"ל מפראג" (שבת כא: טעם נפלא עד מאד, על מה שייסד דוד המלך נעים זמירות ישראל מזמור קי"ט, שנקרא בכל הספרים הקדושים "תמניא אפי" [ומקור הדבר בגמרא ברכות ד:]: שפירושו שמונה אופנים, משום שכל הפסוקים מסודרים שם לפי כ"ב אותיות התורה, ובכל אות יש שמונה פסוקים, וצריך ביאור מהו הענין שחזר דוד המלך על כל אות דוקא שמונה פעמים.

המהר"ל מבאר הענין בזה על פי יסוד גדול החוזר ונשנה בספריו הקדושים, כי המספר שבעה מורה על הנהגת הטבע של העולם הזה שברא הקב"ה בשבעת ימי בראשית, ואילו המספר שמונה שהוא למעלה ממספר שבעה מורה על הנהגה שלמעלה מדרך הטבע. וזהו הטעם שנצטוו ישראל לקיים מצות מילה דוקא ביום השמיני, כי בזכות שמסירים את הערלה שנמצאת באדם בדרך הטבע, הם זוכים להתעלות במספר שמונה שהוא הנהגה שלמעלה מן הטבע.

ודע כי הקליפה של צפו היא בא מחמת חטא של אדם הראשון וחוה, ואילן שאכל אדם הראשון חטה היה (ברכות מ.), כי חט"ה גימטריא כ"ב שפגם בחטאו בכ"ב אותיות של התורה, וידוע שחטא של אדם הראשון היה במדה של הוד שהיא מדה השמינית, וח' פעמים כ"ב עולה גימטריא קע"ו כמנין צפ"ו.

והנה ידוע מה שמבואר ב"ספר הליקוטים" לרבינו האריז"ל (פרשת האזינו), כי דוד המלך היה גלגולו ותיקונו של אדם הראשון שמסר לו שבעים שנה משנותיו, ורמזו דבר זה בשמו של אדם ראשי תיבות אדם ד'וד מ'שיח, כי מתחילה נתגלגל אדם הראשון בדוד המלך שתיקנו, ובאחרית הימים יהיה דוד המלך משיח צדקנו, לפי זה מבאר החיד"א כי מטעם זה תיקן דוד המלך מזמור קי"ט שיש בו קע"ו פסוקים, כדי לבטל קליפת צפ"ו שעורר אדם הראשון בחטאו שעולה בגימטריא קע"ו.

מה נפלאים הם דברי הגה"ק בעל "בן איש חי" זצ"ל בספרו "בן יהוידע" על אגדות הש"ס, שמבאר לפי דברי החיד"א את מאמר הגמרא (גיטין נז:):

"אין לך מלחמה שנוצחת שאין בה מזרע של עשו. פירוש, מלחמה של אומות העולם... ונראה לי על פי מה שכתב הגאון חיד"א בלב דוד פרק ט"ו, דקליפה ראשונה של ע' אומות נקראת צפ"ו, ולכן תיקן דוד המלך ע"ה באלפא ביתא של אשרי תמימי דרך קע"ו פסוקים כמנין צפ"ו להכניעה עיין שם.

ונראה לי בסייעתא דשמיא, לכן התורה נקראת (משלי טז-כד) צוף דבש אמרי נועם, כי היא צו"ף מכנעת את קליפת צפ"ו. ונראה לכן סמא"ל נקרא בפי העולם בשם פלוני" שהוא מספר צפ"ו, ולכן באלופים של אליפז בן עשו יש אלוף ששמו צפ"ו, דכתיב (בראשית לו-טו) [אלוף תימן], אלוף אומר, אלוף צפו, אלוף קנז.

נמצא זרעו של עשו נקרא בשם צפ"ו, שהוא שם הקליפה הראשונה של שבעים אומות. ולזה אמר אין לך מלחמה שאין בה מזרעו של עשו, פירוש

פרשתנו פרשת נשא נקראת תמיד בכל שנה ושנה בשבת קודש הצמודה וסמוכה לחג השבועות, בדרך כלל ברוב השנים כמו בשנה זו, הקריאה היא בשבת שאחרי חג השבועות, ולפעמים הקריאה היא בשבת שלפני חג השבועות, הנה כי כן דבר בעתו מה טוב לבאר הקשר בין פרשת נשא לחג השבועות זמן מתן תורתנו.

נקדים להתבונן ולהשתעשע במה שמבואר בספרים הקדושים ענין פלא, כי פרשת נשא היא הפרשה הארוכה ביותר בתורה שיש בה קע"ו פסוקים, וכן בספר תהלים המזמור הארוך ביותר בכל נביאים וכתובים הוא מזמור קי"ט "אשרי תמימי דרך" שיש בו קע"ו פסוקים, וכן מסכת בבא בתרא היא הארוכה ביותר מכל המסכתות ויש בה קע"ו דפים, וצריך ביאור למצוא את הבריח התיכון המקשר בין החוט המשולש, פרשת נשא, מזמור קי"ט, מסכת בבא בתרא, שבכל אחד מהם יש המספר של קע"ו, ומה' נבקש שיוליכנו בדרך אמת.

דברים נפלאים של החיד"א וה"בן איש חי" בענין קליפת צפ"ו המתבטלת על ידי התורה

פתח דברינו יאיר ביסוד נשגב של הגה"ק החיד"א זצ"ל בספרו "לב דוד" (פרק טו), שמבאר הטעם שתיקן דוד המלך בספר תהלים מזמור קי"ט שיש בו קע"ו פסוקים, על פי מה שהביא בספר "קב הישר" (פרק ק"ב) בשם המקובל האלקי רבי העשיל צורף זצ"ל, כי בחטא אדם הראשון נתעוררה בעולם קליפת "צפו", אחד מ"א אלוף עשו הנקרא (בראשית לו-טו) "אלוף צפו", הנה מעט מהדברים בלשון קדשו:

"שמעתי מפה קדוש ה"ה האיש האלהי מוהר"ר העשיל צורף ז"ל, שאמר בשם מקובל אחד דבר נפלא ודבר נאה ומתקבל והוא זה. דע כי צפ"ו בן אליפז בן עשו הנכתב בתורה (בראשית לו-טו) אלוף צפ"ו, הוא הקליפה ראשונה שבשבעים אומות, וכנגדו הוא גם כן בקדושה (שמואל א ט-ה) ארץ צו"ף, אותיות דדין כאותיות דדין...

מהר"ל מפראג: המספר שבעה מורה על הטבע שנברא בו ימי בראשית והמספר שמונה מורה על למעלה מן הטבע

הקב"ה נתן לנו את התורה בחג השבועות אחרי שבעה שבועות של ימי הספירה כי התורה היא בבחינת שמונה למעלה מהטבע

דוד המלך תיקן במזמור קי"ט קע"ו פסוקים כנגד כ"ב אותיות התורה שכל אות כלולה משמונה בבחינת למעלה מהטבע

התורה שהיא בבחינת שמונה למעלה מן הטבע, היא תבלין כנגד היצר הרע שיש לו ז' שמות כי הוא שולט רק בתוך הטבע

רעים המכוונים כנגד ז' ימי בראשית. יומתק לפרש בזה מאמר הגמרא (שם): **"יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום שנאמר** (בראשית ו-ה) **רק רע כל היום"**. לפי האמור נראה שדקדקו לומר **"בכל יום"**, כדי ללמדנו שבכל יום מז' ימי השבוע משתמש היצר הרע עם אחד מז' כוחות הטומאה שבז' שמותיו כנגד אותו יום.

הנה כי כן ירווח לנו להבין מאמרו של הקב"ה לישראל: **"בני בראתי יצר הרע"**, שיש לו שבעה שמות כנגד ז' ימי בראשית, כי כל כוחו הוא רק בתוך עולם הטבע שנברא בז' ימי בראשית, **"ובראתי לו תורה תבלין"**, כי התורה שניתנה לישראל אחרי שבעה שבועות של ספירת העומר היא בבחינת שמיני למעלה מן הטבע, שבה הסתכל הקב"ה וברא את עולם הטבע, לכן קדושת התורה שהיא בבחינת שמיני למעלה מן הטבע, מבטלת את היצר הרע שאין לו כח לפעול בשבעה שמותיו אלא בתוך הטבע של ז' ימי בראשית.

הגילוי של האריז"ל כי י"א אלופי עשו מכוונים כנגד י"א סממני הקטורת

והנני להעלות על שלחן מלכים מה שהאיר ה' את עיני לבאר לפי זה, מה מיוחד כל כך באלוף זה **"אלוף צפ"** שאינו האלוף הראשון, ועם כל זה מכל י"א אלופי עשו דוקא הוא מייצג את קליפת עשו וכל אומות העולם הנלחמים כנגד ישראל, עד כדי כך שבפרשתנו פרשת נשא יש קע"ו פסוקים כמספר צפ"ו כדי לבטלו, וכן דוד המלך ייסד בתמניא אפי הגמרא (קידושין ל:) שהקב"ה אומר לישראל: **"בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו"**.

נקדים מה שגילה מרן האריז"ל ב"ספר הליקוטים" (פרשת וישלח) בפסוק (בראשית לו-טו): **"אלה אלופי בני עשו, כי אלה האלופים הכתובים בסוף הפרשה... הם אחד עשר כנגד י"א סמני הקטורת"**. נמצינו למדים מדבריו הקדושים יסוד גדול, כי

והנה אנו מגיעים בשעה טובה לדברי המהר"ל, שמבאר לפי זה כמין חומר הטעם שתיקן דוד המלך מזמור קי"ט שנקרא **"תמניא אפי"**, שכל הפסוקים מיוסדים על כ"ב אותיות התורה וכל אות יש בה שמונה פסוקים, כדי ללמדנו בכך שהתורה הקדושה היא בבחינת שמונה למעלה מהנהגת הטבע שנברא בז' ימי בראשית, וכפי המבואר שמטעם זה ניתנה התורה לישראל רק אחרי שתיקנו בשבעה שבועות של ימי הספירה את עולם הטבע.

הנה כי כן יפתח לנו פתח להבין ולהשכיל החשיבות הגדולה שיש למספר קע"ו פסוקים שיש בתמניא אפי, כי מאחר שהתורה הקדושה שהיא למעלה מן הטבע כלולה מכ"ב אותיות התורה, שכל אות כלולה משמונה משום שהיא למעלה מהנהגת הטבע שהיא בבחינת ז' ימי בראשית, נמצא כי החשבון הוא כ"ב פעמים שמונה שעולה בדיוק קע"ו פסוקים שיש בתמניא אפי שיסד דוד המלך ע"ה.

התורה שהיא בבחינת שמונה למעלה מהטבע מבטלת את היצר הרע שיש לו שבעה שמות

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שכתב החיד"א, כי דוד המלך תיקן מזמור קי"ט שיש בו קע"ו פסוקים כדי לבטל קליפת אלוף צפ"ו בגימטריא קע"ו, וכן מה שהוסיף על זה ה"בן איש חי" כי התורה שנקראת צו"ף מבטלת קליפות אלוף צפ"ו, על פי מה שנקדים לבאר מאמר הגמרא (קידושין ל:) שהקב"ה אומר לישראל: **"בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו"**.

ויש לומר הביאור בזה על פי מה ששינו בגמרא (סוכה נב.): **"שבעה שמות יש לו ליצר הרע"**. ופירשו המהרש"א והרמ"א ב"תורת העולה" (חלק ב פרק כו) הכוונה בזה, שהיצר הרע יש לו ז' כוחות

בדרך זו מבאר המהר"ל הטעם שביציאת מצרים, לא נתן הקב"ה לישראל את התורה מיד ביציאתם, אלא היו צריכים להמתין עד שיעברו שבעה שבועות של ימי הספירה, כי רצה הקב"ה שיתקנו תחילה את עולם הטבע שנברא בז' ימי בראשית, ואחרי שעברו ז' שבועות של תיקון הטבע, נתן להם הקב"ה ביום החמישים שהוא בבחינת השמיני שבא אחרי השביעי את התורה הקדושה שהיא למעלה מהנהגת הטבע.

ויש להעיר כי מה שכתב המהר"ל שהתורה היא למעלה מן הטבע, כוונתו ברורה על פי שדרשו במדרש (ב"ר א-א) פתיחת התורה (בראשית א-א): **"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם, והתורה אמרה, בראשית ברא אלקים, ואין ראשית אלא תורה"**. וכן מבואר בזהר הקדוש (פרשת תרומה קסא): **"קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא"**.

הנה כי כן מאחר שעולם הטבע נברא על ידי התורה, הרי ברור כי התורה עצמה היא למעלה מן הטבע, וזהו הטעם למה שמבואר במדרש תנחומא (פרשת משפטים אות ה) בתשובה שהשיב אונקלוס הגר לדודו אדריינוס קיסר מדוע נתייגר ומל את עצמו: **"לעולם אם אין אדם נימול אינו יכול ללמוד תורה"**, כי מאחר שהתורה היא למעלה מן הטבע, לכן דוקא מי שקיים מצות מילה שהיא למעלה מן הטבע יכול להשיג את התורה.

ז' נרות המנורה בהיכל לתקן עולם הטבע הארון בקודש הקדשים למעלה מן הטבע

נחזור לדבריו הנשגבים של המהר"ל, שמבאר לפי זה הטעם שצוה הקב"ה להדליק בהיכל של בית המקדש את שבעת הנרות של המנורה, ואילו בקודש הקדשים פנימה היה הארון שבתוכו היו מונחים שני הלוחות הכוללים את כל התורה, כי תכלית עבודת ההדלקה של שבעת הנרות שבהיכל היא לתקן את עולם הטבע של העולם הזה, ואילו התורה שהיתה מונחת בשני הלוחות שבארון בקודש הקדשים היא בבחינת שמיני למעלה מעולם הטבע.

לפי זה מבאר המהר"ל הטעם שכתוב על כניסתו של אהרן ביום הכיפורים לקודש הקדשים (ויקרא טז-ג): **"בזאת יבוא אהרן אל הקודש"**, ודרשו במדרש (ויק"ד כא-ה): **"בזאת, בזכות המילה שנאמר בה (בראשית יז-י) זאת בריתי אשר תשמרו"**. והביאור בזה בלשון קדשו: **"כי לא היה ראוי בן אדם חומרי לכנוס אל מקום שהוא קודש קדשים נבדל מן הגשמי החומרי, אם לא שיש באדם המילה שהוא על הטבע גם כן, ובזכות זה היה נכנס אל קודש הקדשים שהוא קודש נבדל מן הטבע"**.

מאחר שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו שלא ידח ממנו נידח, צוה לכלול את החלבנה שריחה רע עם שאר סממני הקטורת, כדי לכלול בתעניותינו ובתפילותינו פושעי ישראל להחזירם בתשובה, לכן דוקא "חלבנה" מבטלת בקדושתה את כוחו הרע של "אלוף צפו", שגרם למציאות של פושעי ישראל על ידי שמנע מהם מלעסוק בתורה שהיא למעלה מהנהגת הטבע.

כיון שבאנו לידי כך הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה הטעם שסיבב הקב"ה להסמיך פרשת נשא שיש בה קע"ו פסוקים לחג השבועות זמן מתן תורתנו, כי בזכות קבלת התורה בחג השבועות שהיא למעלה מן הטבע אחרי שעברו שבעה שבועות של ימי הספירה, אנו זוכים לעסוק בתורה הכלולה משמונה פעמים כ"ב אותיות בגימטריא קע"ו, ולבטל בכך קליפת אלוף צפ"ו בגימטריא קע"ו, וזהו גם כן הטעם שתיקן דוד המלך מזמור קי"ט שיש בו כ"ב אותיות כל אות כלולה משמונה, ובסך הכל הם קע"ו פסוקים לבטל קליפת "אלוף צפו", באופן שכל הדברים עולים בקנה אחד כפתור ופרח.

בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא כנגד ג' בתי המקדשות

הבה נמשיך במסע הקודש לבאר לפי זה הצלע השלישית הטעם שיש במסכת בבא בתרא קע"ז דפים, על פי מה שנקדים לבאר יסוד גדול בענין ג' הבבות, בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא, שהם רמז על ג' בתי מקדשות. תמכתי יתדותי במה שמבואר בתיקוני זוהר (דף קמז), כי ג' הבבות רמוזים בפסוק הראשון בתורה המדבר על בריאת העולם (בראשית א-א): "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים רֵאשִׁי תִּיבוֹת בִּב"א, שהם בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא.

והנה כאשר יגעתי להבין דברי התיקונים, מה כל כך מיוחד בג' בבות אלו שבשבילן נברא העולם, כפי שרמז בפסוק: "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים רֵאשִׁי תִּיבוֹת ואת הארץ", מצאתי את שאהבה נפשי לבאר הענין בזה על פי המבואר במדרש (ב"ר ב-ה):

"מתחילת ברייתו של עולם, צפה הקב"ה בית המקדש בנוי וחרב ובנוי, בראשית ברא אלקים, הרי בנוי, היאך מה דאת אמר (ישעיה נא-טז) לנטוע שמים וליסוד ארץ וגו', והארץ היתה תוהו ובוהו, הרי חרב, היאך מה דאת אמר (ירמיה ד-כג) ראיתי את הארץ והנה תוהו ובוהו, ויאמר אלקים יהי אור, הרי בנוי ומשוכלל לעתיד לבא, היאך מה דאת אמר (ישעיה ס-א) קומי אורי כי בא אורך".

נמצינו למדים מזה כי פתיחת התורה הקדושה "בראשית ברא אלקים", הוא רמז על בית המקדש

הגה"ק החיד"א: דוד המלך תיקן מזמור קי"ט שיש בו קע"ו פסוקים כדי לבטל קליפת אלוף צפ"ו בגימטריא קע"ו

בן יהוידע: התורה נקראת "צוף דבש אמרי נועם", כי צו"ף דבש של עסק התורה מבטל קליפת אלוף צפ"ו

רבינו האריז"ל: י"א סממני הקטורת מבטלים בקדושתם את י"א אלוף עשו ולפי זה מבטלת ה"חלבנה" את "אלוף צפו"

בבא בתרא שיש בה קע"ו דפים היא כנגד בית המקדש השלישי שעתיד הקב"ה לשחוט את היצר הרע ולבטל קליפת אלוף צפו

ישראל שיהיו נמנין עמנו". ומקור הדבר בגמרא (כריתות ו): "כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע, ומנאה הכתוב עם סממני קטורת".

מה מתוקים הם דברי מרן ה"חתם סופר" זי"ע בדרשותיו (דף יב טור ב ד"ה תכון תפלותי), שכתב לפרש דברי נעים זמירות ישראל (תהלים קמא-ב): "תכון תפלותי קטורת לפניך, כי תפלתנו מתקבלת אגב תפלת הצדיקים, לכן מתפללים בכנופיה, חלבנה בהדי בוסמין [חלבנה יחד עם שאר הבשמים], וזהו תכון תפלותי קטורת לפניך, שתקבל תפלותי אגב תפלת הצדיקים, כמו הקטורת שהיה החלבנה בהדי בוסמין".

והנה כאשר נתבונן מה גרם לפושעי ישראל שלא יכלו לעמוד בפני היצר הרע, נשכיל להבין שהסיבה לכך ברורה משום שלא עסקו בתורה, שהקב"ה מבטיח שהיא תבלין כנגד היצר הרע, אשר כפי שנתבאר הסיבה לכך היא, משום שהתורה שהיא בבחינת שמונה למעלה מן הטבע מבטלת את היצר הרע, שיש לו שבעה שמות מצד שליטתו בתוך הטבע.

מעתה יאירו עינינו להבין מנין למדו המקובלים כי "אלוף צפו" הוא הקשה מכל י"א אלוף עשו, כי בראותם שביטולו הוא דוקא על ידי "חלבנה" שהיא רמז על פושעי ישראל, השכילו להבין מזה כי הוא זה שמבטל את ישראל מעסק התורה, ודבר זה רמז בשמו אלוף צפ"ו בגימטריא קע"ו, לרמז בכך שהוא מתנגד בכל כוחו הרע למנוע מישראל מלעסוק בתורה שהיא למעלה מן הטבע, בהיותה כלולה מכ"ב אותיות שכל אות כלולה משמונה בגימטריא קע"ו, ועל ידי שלא יעסקו בתורה יוכל היצר הרע לשלוט בהם ח"ו עם שבעה שמותיו שבתוך הטבע.

על פי האמור הרווחנו להבין גם כן הטעם שביטול קליפת "אלוף צפו" הוא על ידי "חלבנה" הסממן השלישי מתוך י"א סממני הקטורת, כי

הטעם שנצטוו הכהנים להקטיר בכל יום בבוקר ובערב י"א סממני הקטורת על מזבח הפנימי, הוא בבחינת (קהלת ז-ד): "זה לעומת זה עשה האלקים", כי על ידי שהקטירו י"א סממני הקטורת בקדושה ובטהרה, ביטלו בכך את כוחם הרע של י"א אלוף עשו שיתבטלו לפני ישראל.

והנה כאשר נתבונן נראה כי "אלוף צפו" הוא השלישי מ"א אלוף עשו, כמו שכתוב (בראשית לו-טו): "אלה אלוף בני עשו בני אליפז בכור עשו, אלוף תימן, אלוף אומר, אלוף צפו, אלוף קנז", וכך ממשיך הכתוב למנות את כל שאר י"א האלופים. וזה לעומת זה הסדר של י"א סממני הקטורת הוא כמו שתיקנו לומר בתפלת שחרית [ומקור הדבר בברייתא (כריתות ו)]: "ואחד עשר סמנים היו בה ואלו הן, הצרי, והציפורן, החלבנה, והלבונה... מור, וקציעה, שבולת נרד, וכרכום... הקושט... קלופה... וקנמון".

הנה כי כן למדנו מזה חידוש גדול, כי הסממן השלישי מ"א סממני הקטורת "חלבנה" שהקטיר הכהן בכל יום, מבטל בקדושתו את כח הטומאה של האלוף השלישי מ"א אלוף עשו "אלוף צפו". אלא שעתה נשאר לנו לבאר מדוע דוקא "חלבנה" מבטלת בקדושתה את קליפת "אלוף צפו".

חלבנה שהיא רמז על פושעי ישראל מבטלת קליפת אלוף צפו שגרמה לנפילתם

רחש לבי דבר טוב לבאר הענין בזה, על פי הידוע כי "חלבנה" היא הסממן היחידי מכל סממני הקטורת שיש לו ריח רע, ויש בה רמז נפלא על פושעי ישראל שיש להם ריח רוחני רע, כמו שכתוב (שמות ל-ד): "ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבונה זכה בדבד יהיה". ופירש רש"י:

"וחלבנה, בושם שריחו רע... ומנאה הכתוב בין סממני הקטורת, ללמדנו שלא יקל בעינינו לצרף עמנו באגודת תעניותינו ותפילותינו את פושעי

בבא בתרא כנגד הגאולה העתידה כשקליפת אלון צפ"ו תתבטל מן העולם

והנה אנו מגיעים למסכת "בבא בתרא" שהיא כנגד בית המקדש השלישי שעתיד להיבנות בזכות אהבת ישראל, לכן פתח רבינו הקדוש את המשנה הראשונה: "השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בונין את הכותל באמצע". ופירש רש"י: "זה נותן מחלקו חצי מקום עובי הכותל וכן זה". בכך רמז לנו רבינו הקדוש על מדת האחדות, שאפילו כשבונים כותל כי כל אחד יש לו חלק מיוחד, הרי הם בונים ביחד ובשותפות כשכל אחד נותן מחלקו חצי.

נקדים עוד מה ששנינו בגמרא (סנהדרין צז): "שית אלפי שני הווי עלמא וחד חרוב, שנאמר (ישעיה ב-יא) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא". מבואר בזה כי עולם הבא הוא רק אחרי שבעת אלפים שנה, כי בעולם הבא תתבטל לגמרי הנהגת הטבע, והנהגה תהיה בבחינת שמונה למעלה מן הטבע.

וזהו ששנינו בגמרא (ברכות יז): "העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות, אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, שנאמר (שמות כד-יא) ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו". הרי מבואר כי לעתיד לבוא נזכה להנהגה שלמעלה מן הטבע שאין בו אכילה ושתייה.

הנה כי כן הרווחנו להבין הטעם שיש במסכת "בבא בתרא" קע"ו דפים, אשר כפי המבואר הוא כנגד כ"ב אותיות התורה שכל אות כלולה משמונה שהוא למעלה מהנהגה הטבע, כי לעתיד לבוא באלף השמיני נזכה להנהגה שלמעלה מן הטבע, וזהו הטעם ששנינו בגמרא (סוכה נב): "לעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים", כי היצר הרע שיש לו שבעה שמות אין לו שליטה רק בתוך הנהגת הטבע, ועל ידי זה תתבטל קליפת "אלוף צפ"ו מן העולם, וכל ישראל יעסקו בתורה כהבטחת הקב"ה (ישעיה יא-ט): "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", במהרה בימינו אמן.

ושבתי בשלום אל בית אבי, משפיכות דמים. והיה ה' לי לאלקים, מעבודת כוכבים".

ופירש ב"נזר הקדוש" שהם כנגד ארבעה אבות נזיקין: "ונקט הכא לשון הרע ועבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים אשר הם ראשי עבירות, ארבעה אבות נזיקין, אבי אבות הטומאה, שנכלל בשרשם גם שאר עבירות, והם בנין אב לכולן". לפי דברינו יש לבאר הטעם שהתפלל יעקב אבינו להינצל מד' עבירות הללו, כי ראה ברוח קדשו שעתיד בית המקדש להיחרב בגלל ד' עבירות הללו, וזהו שסיים את תפלתו באומרו: "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים", ופירש ה"כלי יקר" שבזכות ההצלה מעוונות הללו יתקיים בית המקדש שהוא "בית אלקים".

על פי האמור נראה לפרש איך ארבעה אבות נזיקין הם כנגד ד' עבירות הללו כפי שלמדתי מדברי המהר"ם שיף בסיום על מסכת בבא קמא [אלא שבמקום לשון הרע הזכיר שם עוון גזל]: "השור" הוא כנגד עבודה זרה, כמו שכתוב על חטא העגל (תהלים קו-כ): "וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב". "הבור" הוא כנגד שפיכות דמים, כמו שמצינו אצל יוסף שהשליכו אותו אל הבור, עד שבא יהודה ואמר (בראשית לז-כ): "מה בצע כי נהרוג את אחינו וכיסינו את דמו".

"המבעה" הוא כנגד לשון הרע, כי במזיק המבעה יש שני פירושים בגמרא (ב"ק גז), רב אמר זה אדם המזיק ושמואל אמר זה השן, ושניהם לדבר אחד התכוונו, לאדם המזיק שאינו שומר על חומת השיניים ומדבר לשון הרע, ששנינו על כך בגמרא (ערכין טו): שהיא הורגת שלשה, למספרו, למקבלו, ולאומרים עליו. "ההבער" שהוא אש הוא כנגד גילוי עריות, כמבואר בגמרא (קידושין פא). שיצר העריות הוא בבחינת "נורא בי עמרם".

בדרך זו נמשיך לבאר כי המסכת השניה "בבא מציעא" היא כנגד בית המקדש השני שנחרב בעון שנאת חנם, לכן פתח רבינו הקדוש מסכת זו במשנה: "שנים אוהזין בטלית, זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי", לרמז על המחלוקת ושנאת חנם שהיו בישראל שגרמו לחורבן בית המקדש השני.

שבשבילו ברא הקב"ה את העולם, מעתה נראה כי זהו ביאור הרמז "בראשית ב'רא אלקים" ראשי תיבות בב"א, שהם בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא, כי ג' מסכתות אלו הן רמז נפלא על ג' בתי מקדשות כמו שיתבאר לפנינו בעזרת השם יתברך.

בבא קמא כנגד בית המקדש הראשון שנחרב על ידי ארבעה אבות נזיקין

פתח דברינו יאיר במסכת "בבא קמא" שהיא המסכת הראשונה מג' הבבות, היא כנגד בית המקדש הראשון מג' בתי מקדשות. ונראה לבאר בזה הטעם שלכן פתח רבינו הקדוש מסכת זו במשנה הראשונה: "ארבעה אבות נזיקין, השור והבור המבעה וההבער", על פי מה ששנינו בגמרא (יזמא ט):

"מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני שלשה דברים שהיו בו עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים... אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ומצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים".

והנה מצינו עוד עוון שגרם לחורבן של בית המקדש הראשון, הלא הוא עוון לשון הרע, כמאמר הגמרא (שבת נו): "אמר רב יהודה אמר רב, אילמלי לא קיבל דוד לשון הרע [על מפיבושת שהוא רוצה למרוד בו], לא נחלקה מלכות בית דוד [בין רחבעם לירבעם בן נבט שהעמיד עגלים לעבודה זרה], ולא עבדו ישראל עבודה זרה, ולא גלינו מארצנו". נמצאנו למדים מזה כי בית המקדש הראשון נחרב בגלל ד' עבירות, עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים ולשון הרע.

ונראה כי ענין זה מתאים להפליא למה שהתפלל יעקב אבינו להינצל מד' עבירות הללו, כמו שדרשו במדרש (ב"ר ע"ד) מה שהתפלל יעקב אבינו בפרשת ויצא (בראשית כח-כ): "'אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, מלשון הרע, היך מה דאת אמר (ירמיה ט-ב) וידרכו את לשונם קשתם שקר. ונתן לי לחם לאכול, מגילוי עריות היך מה דאת אמר (בראשית לט-י) ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל, לשון נקי.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

להורדת המאמרים shvilei.com
לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com